



Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Katılım Durumlarının İngilizce Dersine Yönelik Tutum ve İngilizce Konuşma Kaygısına Göre Yordanması

Prediction of High School Students' English Course Participation Based On Their Attitude Towards English Course and English Speaking Anxiety

İshak KOZİKOĞLU^a, Fırat KANAT^a

^aVan Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Van, Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin konuşma kaygısının ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının derse katılımlarını ne düzeyde yordadığını ortaya koymaktır. Araştırma, 442 lise öğrencisiyle yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları olarak; “Derse Katılım Envanteri”, “İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği” ve “İngilizce Dersine Ait Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan edilen veriler; betimleyici istatistikler (ortalama ve standart sapma), t testi, ANOVA, Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı (r) ve aşamalı regresyon analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, İngilizce dersine yönelik tutumun, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarına ilişkin varyansın yaklaşık olarak yarısını (%41.2) açıklayacak güçte olduğu, fakat İngilizce konuşma kaygısının lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımlarını anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

İngilizce dersine katılım
tutum
İngilizce konuşma kaygısı
lise öğrencileri

Keywords

classroom engagement in
English courses
attitude
English speaking anxiety
high school students

Abstract

The aim of this research is to show to what extent high school students' speaking anxiety and their attitudes towards English language courses predict their participation in the classroom. This study was conducted with 442 students. As means of data collection in this study; “Classroom Engagement Inventory”, “English Speaking Anxiety Scale” and “Attitude Scale for English Course” were used. The research data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation), t test, ANOVA, Pearson Product Moments Correlation Coefficient (r) and stepwise regression analysis. As a result of the research, it was found that the attitude towards English courses predicted nearly half (41.2%) of the high school students' participation in English courses and their English speaking anxiety failed to significantly predict their participation in English courses.

Extended Summary

Just as in the whole world, foreign language learning has also a great importance in our country. Many factors are known to have significant effects on foreign language learning and teaching. Many researches in the field of second or foreign language learning reveal that the main factors must be examined in explaining effective and successful language learning components. Participation in the course is regarded as one of these factors. Providing students more qualified learning requires providing their participation in the classroom by increasing their interest to school and course. It is known that there are various factors that affect the participation of high school students in the classroom. The aim of this research is to show to what extent high school students' speaking anxiety and their attitudes towards English language courses predict their participation in the classroom. For this purpose, the following questions are addressed in this research:

1. What is the level of high school students' participation in English language classes, their attitudes towards English language courses, and their English speaking anxiety?
2. Do high school students' participation in English classes, speaking anxiety and attitudes towards English language courses differ according to gender and grade level?
3. Is there a significant relationship between high school students' English course success and their participation in English lessons, speaking anxiety and attitudes towards English language courses?
4. To what extent high school students' speaking anxiety and their attitudes towards English language courses predict their participation in the classroom?

As learning English largely depends on school and classroom activities, it is important to determine the level of students' participation in English courses. In literature, there are numerous studies examining students' course participation (Abdullah Bakar, and Mahbob, 2012; Aypay and Eryılmaz, 2011; Sever, 2014; Sever, et al., 2014). This study focused on the variables of English speaking anxiety and attitudes towards English language courses affecting the participation of high school students in English classes. In the literature, it was seen that although there are studies analyzing high school students' attitudes toward English lessons (Abidin, Pour-Mohammadi, and Alzwari, 2012; Anbarlı-Kırkız, 2010; Hosseini and Pourmandnia, 2013; Memduhoğlu and Kozikoğlu, 2015) and studies examining English speaking anxiety (Horwitz, 2010; Kondo, 2010; Lou, 2014; Yaman and Sofu, 2013), it was not reached any study including English speaking anxiety and attitudes towards English courses together, which are important factors for students' participation in English courses. This study has importance in terms of addressing these variables in order to determine the extent to which English speaking anxiety and attitudes towards the course predict the participation in the English course.

This study was conducted with 442 students in three high schools studying in the central provinces of Van, determined by using stratified sampling method. As means of data collection in this study; "Classroom Engagement Inventory" developed by Wang, Bergin and Bergin (2014) and adapted to Turkish by Sever (2014), "English Speaking Anxiety Scale" developed by Horwitz, Horwitz and Cope (1986) and adapted to Turkish by Öztürk (2012), and "Attitude Scale for English Course" developed by Güven and Uzman (2006) to measure the attitude towards geography course and adapted by Anbarlı-Kırkız (2010) for English language course were used. The research data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation), t test, ANOVA, Pearson Product Moments Correlation Coefficient (r) and stepwise regression analysis.

As a result of the research, it was found that the students' attitudes towards English courses and their engagement in English courses were at a high level and students' English speaking anxiety was at moderate level. Female students' attitudes towards English courses, their engagement in English courses and English speaking anxiety were found to be higher than male students. In this research, it was found that high school students' attitudes towards English course and their English speaking anxiety did not differ according to the grade level, whereas 9th and 10th grade students showed higher participation in English course than 12th grade students. In this study, it was found that there was a low, positive, and significant relationship between high school students' English course success and their participation in English course; there was a moderate, positive and significant relationship between their attitudes towards English course and their English course success; there was a low, negative and significant relationship between their English speaking anxiety and English course success. Besides, it was found that the attitude towards English courses predicted nearly half (41.2%) of the high school students' participation in English courses and their English speaking anxiety failed to significantly predict their participation in English courses. In the light of these research results, it is believed that it is important to take measures to ensure that students develop positive attitudes toward English courses.

1. Giriş

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yabancı dil öğrenimi büyük öneme sahiptir. Fakat ülkemizde yabancı dil öğreniminin Avrupa ülkelerine oranla çeşitli sınırlılıkları vardır. En önemli sınırlılıklardan biri, ülkemizdeki yabancı dil öğreniminin formal eğitimle sınırlı kalmasıdır. Formal eğitimde, öğrenme etkinliklerinin çoğu sınıf ortamında gerçekleşir (Abdullah, Bakar, ve Mahbob, 2012). Bu bakımdan yabancı dil öğretme ve öğrenme ortamları olarak okullarda ve derslerde, İngilizce öğreniminin niteliğini arttırmaya yönelik İngilizce öğrenimini etkileyen faktörlerin araştırılması gerekmektedir.

Yabancı dil öğrenme ve öğretimi üzerinde birçok faktörün önemli etkilerinin olduğu bilinmektedir. İkinci ya da yabancı dil öğrenimi alanında yapılan birçok araştırma, etkili ve başarılı dil öğrenimi bileşenlerini açıklamada belli başlı faktörlerin incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Çakıcı, 2007). Derse katılım, bu faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin daha nitelikli öğrenmelerini sağlamak, okula ve derse ilgilerini artırarak derse katılım göstermelerini gerektirmektedir.

Öğrencilerin derse katılmaya motive olmaları, öğrenme düzeyini ve bu öğrenmenin niteliğini etkileyen önemli bir faktördür (Aypay ve Eryılmaz, 2011). Ders katılımının yüksek olduğu sınıflarda dersin akıcı ve başarının yüksek, katılımın zayıf olduğu ve öğrencilerin soru sormadığı sınıflarda ise başarının daha düşük olduğu görülmektedir (Rocca, 2010). Öğrencilerin öğrenme düzeylerini yükseltmede derse katılmaları son derece önemlidir, bu yüzden öğretmenlerin sınıfta ve okulda bulunma amaçları, öğrencilerin okula ve derse katılmalarını sağlamak olarak düşünülebilir (Eryılmaz, 2014). Sınıfta paylaşılan bilgi, beceri ve diğer öğrenme etkinliklerinin öğrenciler tarafından edinilmesi ve uygulanabilmesi için öğrencilerden zamanında derslerde olmaları ve derslere katılmaları beklenmektedir (Abdullah, Bakar, ve Mahbob, 2012). Etkili öğretim için sadece sınavlarla değil öğrencilerin öğrenme süreçlerinin sürekli kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin okula ve derslere katılmaları sağlanmalıdır (Eryılmaz, 2014).

Tüm derslerde olduğu gibi, öğrencilerin yabancı dil olarak İngilizceyi öğrenmelerinde derse katılımın büyük bir etkisi vardır. Ders ve okul dışındaki ortamlarda çok fazla İngilizce konuşma fırsatı bulamayan öğrenciler, öğrenmelerinin büyük bölümünü okulda İngilizce derslerine katılım sağlayarak gerçekleştirirler. Etkili öğrenme, öğretmen-öğrenci etkileşimi ve öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımıyla gerçekleşir (Abdullah, Bakar, ve Mahbob, 2012). İngilizce derslerinde öğrencilerin özellikle derse katılımı önemlidir ve derse katılmamaları İngilizce öğrenimlerinde sözel yeteneklerinin gelişmesine engel olmaktadır (Abebe ve Deneke, 2015). Bu açıdan öğrencilerin derse katılmalarını sağlamak önemlidir ve öğrencilerin derse katılmalarını etkileyen faktörlerin incelenmesi gerekmektedir. Bu faktörlerin en önemlilerinden biri, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarıdır.

Okula ve derse yönelik geliştirilen tutumun okul yaşantılarını ya da eğitim çıktılarını önemli ölçüde etkilemesinden dolayı okul ve derse yönelik tutum, eğitim araştırmalarında uzun süredir incelenmektedir (Sever, Ulubey, Toraman, ve Türe, 2014). Öğrencilerin tutumu, öğrenmenin ayrılmaz unsurudur, bu yüzden yabancı dil eğitiminin önemli bir bileşeni olmalıdır. Öğrenmeye karşı tutumun kitap seçimi, yabancı dil konuşma gibi davranışları etkilediği düşünülmektedir. Özellikle eğitimde, öğrencilerin herhangi bir konuya karşı olumlu tutuma sahip olması, o konuda birçok bilgiyi edinmesini sağlamaktadır (Gajalakshmi, 2013). İngilizce derslerinde öğrencilerin olumlu tutuma sahip olmaları önem taşımaktadır. Çünkü dil öğrenmeyle ilgili olumlu düşüncelere sahip olan öğrenciler, dil öğrenmeye karşı daha olumlu tutum geliştirmeye eğilimlidirler (Abidin, Pour-Mohammadi, ve Alzwari, 2012). Bireylerin hedeflenen dil, bu dili konuşan insanlar, kültür ve öğrenme ortamıyla ilgili ne düşündükleri ve tüm bunları nasıl değerlendirdikleri dil öğrenmedeki başarılarını etkilediği ifade edilmektedir (Hosseini ve Pourmandnia, 2013).

Öğrencilerin olumlu tutumları öğrenme sürecinde onları daha başarılı kılarken olumsuz tutumları başarısız olmalarına neden olmaktadır. Dil öğrenme sürecinin etkili olabilmesinde tutum en baskın faktörlerden biridir (Anbarlı-Kırkız, 2010). Bu süreçte en etkili faktörlerden biri olan tutum, başarı ile yakın ilişkilidir. Bu yüzden yabancı dil öğrenecek olan kişilerin o dile ve kültüre yönelik olumlu tutum geliştirmeleri öğrenmede başarıyla, olumsuz tutum geliştirmeleri ise başarısızlıkla sonuçlanmaktadır (Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015).

Derse katılımı etkileyen önemli faktörlerden bir diğeri, öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısıdır. Bir düşünme ve iletişim aracı olarak dinleme, okuma, konuşma, yazma ve dil bilgisi beceri alanları olan dilin en çok kullandığımız beceri alanı konuşmadır (Yaman ve Sofu, 2013). Konuşma becerisi, İngilizce öğrenimindeki temel beceriler arasında kaygıya en çok neden olan beceri olarak kabul edilmektedir (Luo, 2014). Bu yüzden araştırmacılar, yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi üzerinde önemle durmuşlar ve yabancı dil öğrencilerinin derse katılma düzeyini etkileyen faktörlerden biri olarak konuşma kaygısını araştırmışlardır (Horwitz, 2010; Kondo, 2010; Lou, 2014; Yaman ve Sofu, 2013).

Kaygı, yabancı dil sınıflarında yaygın olarak görülen duygusal tepki olarak görülmektedir. Birçok araştırmada, yabancı dil öğrencilerinin en az orta düzeyde yabancı dil kaygısı yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Horwitz, 2001). Yabancı dil kaygısı ve yabancı dil yeterliliği arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırmada da dil kaygısı ikinci dil öğrenen bireylerin başarısını engelleyebilecek bir faktör olarak görülmüştür (Kondo, 2010). Çeşitli araştırmalarda dil kaygısı ve dil edinimi arasında negatif bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmış ve bu kaygının neredeyse tamamen dilin sözel kullanımıyla ilişkili olduğu bulunmuştur (Horwitz, 2010). Bu araştırma sonuçlarından hareketle, yabancı dil konuşma kaygısının, birçok araştırmacının üzerinde durduğu ve derste öğrenci katılımını etkileyen bir faktör olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan konuşma kaygısı yaşayan bireylerin, İngilizce derslerine aktif katılımlarının olumsuz etkilenebileceği söylenebilir. Bu durumda, İngilizce derslerinde öğrencilerin dil edinim düzeylerinin yüksek olabilmesi için derse katılmalarını etkileyen faktörler olarak İngilizce konuşma kaygısı ve öğrencilerin derse karşı tutumlarının incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin konuşma kaygısının ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının derse katılımlarını ne düzeyde yordadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımları, İngilizce dersine yönelik tutumları ve İngilizce konuşma kaygıları ne düzeydedir?
2. Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumları cinsiyete ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
3. Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumları ile İngilizce ders başarı durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygıları ve tutumları derse katılımlarını ne düzeyde yordamaktadır?

Ülkemizde İngilizce öğreniminin büyük oranda okul ve sınıf içi etkinliklere bağlı olması nedeniyle öğrencilerin derse katılım düzeylerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Alanyazında, öğrencilerin derse katılım durumlarını inceleyen çeşitli çalışmalara ulaşılmıştır (Abdullah, Bakar, ve Mahbob, 2012; Aypay ve Eryılmaz, 2011; Sever, 2014; Sever, vd., 2014). Bu çalışmada ise lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarını etkileyen İngilizce konuşma kaygısı ve derse yönelik tutum değişkenleri üzerinde durulmuştur. Alanyazın incelendiğinde, lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum (Abidin, Pour-Mohammadi, ve Alzwari, 2012; Anbarlı-Kırkız, 2010; Hosseini ve Pourmandnia, 2013; Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015) ve İngilizce konuşma kaygısını (Horwitz, 2010; Kondo, 2010; Lou, 2014; Yaman ve Sofu, 2013) inceleyen çalışmalar olmakla birlikte İngilizce dersine katılım üzerinde etkili önemli faktörler arasında yer alan İngilizce konuşma kaygısı ve derse yönelik tutumun birlikte incelendiği herhangi bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma, İngilizce konuşma kaygısı ve derse karşı tutumun İngilizce dersine katılımı ne düzeyde yordadığını belirlemeye yönelik bu değişkenleri birlikte ele alması bakımından önem taşımaktadır.

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modellerinde, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirleme hedeflendiği için (Karasar, 2015) bu araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülmektedir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 öğretim yılında Van ilinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Anadolu Liselerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örneklemede, araştırmada etkili olabileceği düşünülen değişkene göre evren alt homojen gruplara ayrılır ve her bir alt gruptan basit seçkisiz örnekleme kullanılarak örneklem belirlenir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2012). Bu araştırmada, araştırma problemleri üzerinde etkili olabileceği düşüncesiyle Van ili merkez ilçelerindeki okullar sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre uzman görüşü alınarak yüksek, orta ve düşük olmak üzere üç tabakaya ayrılmıştır. Her bir tabakadan bir Anadolu lisesi seçkisiz olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu üç lisede 9, 10, 11 ve 12. sınıf olmak üzere her bir sınıf düzeyinden seçkisiz olarak bir veya iki şube belirlenmiştir. Belirlenen okul ve sınıflarda okuyan toplam 442 lise öğrencisi örnekleme alınmıştır. Örneklem alınan öğrencilere ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Özellik	Kategori	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	335	75.8
	Erkek	107	24.2
Sınıf Düzeyi	9. sınıf	111	25.1
	10. sınıf	122	27.6
	11. sınıf	122	27.6
	12. sınıf	87	19.6

Tablo 1 verilerine göre, lise öğrencilerinin 335'i (%75.8) kadın, 107'si (%24.2) erkektir. Katılımcıların 111'i (%25.1) 9.sınıf, 122'si (%27.6) 10.sınıf, 122'si (%27.6) 11. sınıf, 87'si (%19.6) ise 12. sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, lise öğrencilerinin derse katılım düzeylerini belirlemek için 'Derse Katılım Envanteri', İngilizce konuşma kaygı düzeylerini belirlemek için 'İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği' ve İngilizce dersine yönelik tutumlarını belirlemek için 'İngilizce Dersine ait Tutum Ölçeği' olmak üzere üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Derse Katılım Envanteri: Wang, Bergin ve Bergin (2014) tarafından geliştirilen ve Sever (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan envanter, 23 madde ve "bilişsel katılım", "duyuşsal katılım", "davranışsal katılım-uyum/itaat", "davranışsal katılım-çaba gösterme" ve "derse katılmama" olmak üzere beş alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin alt faktörlerine ilişkin Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla .89, .87, .82, .74, .69. olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise envanterin toplamına ilişkin Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Bu değerler, envanterin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği: Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından geliştirilen ve Öztürk (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, "Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği"ndeki 33 maddeden konuşma kaygısına yönelik 18 madde seçilerek oluşturulmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

İngilizce Dersine Ait Tutum Ölçeği: Güven ve Uzman (2006) tarafından coğrafya dersine yönelik tutumu ölçmek için geliştirilen ölçek, Anbarlı-Kırkız (2010) tarafından İngilizce dersine uyarlanmıştır. İngilizce Dersine Ait Tutum Ölçeği, 10 olumlu ve 10 olumsuz olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, konuşma kaygıları ve derse karşı tutum düzeylerini belirlemek üzere, ölçek puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Bu değerler; '1-1.79 arası' çok düşük, '1.80-2.59 arası' düşük, '2.60-3.39 arası' orta, '3.40-4.19 arası' yüksek ve '4.20-5.00 arası' çok yüksek olarak yorumlanmıştır. Bu ortalamaların cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek için t-testi; sınıf düzeyi ve başarı değişkenlerine göre değişip değişmediğini belirlemek için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Anlamlı fark çıkması durumunda, anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutumlarının ve İngilizce konuşma kaygılarının derse katılımlarını ne düzeyde yordadığını belirlemek için ise basamaklı regresyon analizi (stepwise regression) kullanılmış ve değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı (r) hesaplanarak incelenmiştir. Basamaklı regresyon analizinde, bağımlı değişken üzerinde anlamlı etkiye sahip olmayan bağımsız değişkenler regresyon modelinin dışında tutularak bağımlı değişkendeki varyansa önemli katkı sağlayan bağımsız değişkenler analize dâhil edilir. İlk olarak, bağımlı değişkendeki varyansa en çok katkı sağlayan bağımsız değişken analize dâhil edilir ve daha sonra varyansa anlamlı katkı sağlayan değişkenler sırasıyla modele alınır (Büyüköztürk, 2012; Cohen, Cohen, West, ve Aiken, 2003). Analiz öncesinde, basamaklı regresyon analizinin temel varsayımları olan çok değişkenli normallik ve doğrusallık sağlanmış, çoklu bağlantı probleminin olmadığı sonucuna varılmıştır.

3. Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımları, İngilizce dersine yönelik tutumları ve İngilizce konuşma kaygıları ne düzeydedir?” sorusuna yönelik olarak lise öğrencilerinin ölçeklere verdikleri yanıtlar üzerinden hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Lise Öğrencilerinin Ölçeklere Verdikleri Yanıtlara Göre Hesaplanan Ortalama ve Standart Sapma Puanları

Ölçekler	\bar{X}	Ss
İngilizce dersine katılım	3.46	0.76
İngilizce dersine yönelik tutum	3.47	0.84
İngilizce konuşma kaygısı	2.96	0.95

Tablo 2 incelendiğinde, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımlarının ($\bar{X}=3.46$) ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının ($\bar{X}=3.47$) yüksek düzeyde olduğu, İngilizce konuşma kaygılarının ise ($\bar{X}=2.96$) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumları cinsiyete ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik t testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Katılım, Tutum ve Kaygılarının Cinsiyete Göre t testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	Sayı	\bar{X}	Ss	sd	t	p
İngilizce dersine katılım	Kadın	335	3.51	0.73	440	2.57	.010
	Erkek	107	3.30	0.83			
İngilizce dersine yönelik tutum	Kadın	335	3.53	0.81	440	2.89	.004
	Erkek	107	3.27	0.90			
İngilizce konuşma kaygısı	Kadın	335	3.03	0.93	440	2.57	.010
	Erkek	107	2.76	0.99			

Tablo 3’te görüldüğü üzere, öğrencilerin İngilizce dersine katılım, İngilizce dersine yönelik tutum ve İngilizce konuşma kaygısı ölçeklerine verdikleri puanların cinsiyete göre anlamlı fark gösterdiği görülmektedir. İngilizce dersine katılım ($t_{(440)} = 2.57, p < .05$), İngilizce dersine yönelik tutum ($t_{(440)} = 2.89, p < .05$) ve İngilizce konuşma kaygısı ($t_{(440)} = 2.57, p < .05$) ölçeklerinde kadın öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik ANOVA sonuçları Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Katılım, Tutum ve Kaygılarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Betimsel İstatistikler					ANOVA Sonuçları						
Ölçek	S.düzeyi (Lise)	Sayı	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	K.T	sd	K.O	F	p	Fark
Derse katılım	9.sınıf	111	3.60	0.71	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	7.867 247,938 255,805	3 438 441	2.622 .566	4.633	.003	1>4 2>4
	10. sınıf	122	3.51	0.67							
	11.sınıf	122	3.46	0.81							
	12.sınıf	87	3.21	0.83							
Tutum	9.sınıf	111	3.50	0.82	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	3,923 305,376 309,299	3 438 441	1.308 .697	1.876	.133	
	10. sınıf	122	3.50	0.71							
	11.sınıf	122	3.55	0.93							
	12.sınıf	87	3.29	0.88							

Betimsel İstatistikler		ANOVA Sonuçları									
Ölçek	S.düzeyi (Lise)	Sayı	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	K.T	sd	K.O	F	p	Fark
Kaygı	9.sınıf	111	3,01	1.02	Gruplar arası	1,545	3	.515	0.567	.637	
	10. sınıf	122	2.97	0.94							
	11.sınıf	122	3.00	0.96	Gruplar içi	398,157	438	.909			
	12.sınıf	87	2.85	0.88	Toplam	399,702	441				

$p < .05$, Not: 1- "9.sınıf", 2- "10.sınıf", 3- "11.sınıf", 4- "12.sınıf"

Tablo 4'te görüldüğü üzere, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum ($F_{(3,438)} = 1.876$, $p > .05$) ve İngilizce konuşma kaygıları ($F_{(3,438)} = 0.567$, $p > .05$) sınıf düzeyine göre anlamlı fark göstermezken, İngilizce dersine katılım durumlarında 12. sınıf öğrencileri ile 9. ve 10. sınıf öğrencileri arasında 9. ve 10. sınıf öğrencileri lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir ($F_{(3,438)} = 4.633$, $p < .05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan "Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım, kaygı ve tutumları ile İngilizce ders başarı durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna ilişkin lise öğrencilerinin "İngilizce dersine katılım", "İngilizce dersine yönelik tutum" ve "İngilizce konuşma kaygısı" ölçeklerinden aldıkları puanlar ile İngilizce ders başarı durumları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik hesaplanan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5. Araştırmaya Dâhil Edilen Değişkenlere İlişkin Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)
1. İngilizce ders başarısı	1.00			
2. İngilizce dersine katılım	.187**	1.00		
3. İngilizce dersine yönelik tutum	.323**	.642**	1.00	
4. İngilizce konuşma kaygısı	-.201**	-.231**	-.280**	1.00

$p < .05$ *, $p < .01$ **

Tablo 5 verilerine göre, lise öğrencilerinin İngilizce ders başarısı ile İngilizce dersine katılımları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r = .187$; $p < .01$), İngilizce konuşma kaygısı arasında ise düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r = -.201$; $p < .01$) görülmektedir. Ayrıca, lise öğrencilerinin İngilizce ders başarısı ile İngilizce dersine yönelik tutum arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r = .323$; $p < .01$) görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygıları ve tutumları derse katılımlarını ne düzeyde yordamaktadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu alt probleme yönelik lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımlarının yordanmasına ilişkin basamaklı regresyon analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Katılımlarının Yordanmasına İlişkin Basamaklı Regresyon Analizi Sonuçları

Basamaklar	Yordayıcı değişkenler	β	Yordama Gücü (R)	Açıklanan varyans (R^2)
1	İngilizce dersine yönelik tutum	.642	.642	.412

Tablo 6 verilerine göre, lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının İngilizce dersine katılımlarındaki varyansın %41'ini açıkladığı görülmektedir. Tablo 6'daki basamaklı regresyon analizine ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Katılımlarının Yordanmasına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Model	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Regresyon	105,489	1	105,489	308.782	.000
Artık (Residual)	150,316	440	0.342		

Tablo 7 incelendiğinde, Tablo 6'da verilen basamaklı regresyon analizinde elde edilen yordama gücünün anlamlı

düzeyde olduğu görülmektedir ($F_{(1,440)} = 308.782, p < .000$). Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarının yordanmasına ilişkin yapılan regresyon analizi bir basamakta gerçekleşmiştir ve lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarına ilişkin varyansa katkıları bakımından sadece bir değişkenin önemli yordayıcı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan analiz sonuçları, regresyon eşitliğine önemli yordayıcı olarak giren İngilizce dersine yönelik tutumun, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarına ilişkin varyansın yaklaşık olarak yarısını (%41.2) açıklayacak güçte olduğunu göstermektedir. Fakat, İngilizce konuşma kaygısının toplam varyansa anlamlı katkı sağlamadığı, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımlarını anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Derse katılım ile ilgili yapılmış olan çalışmalar ve bununla ilgili geliştirilen öneriler liselerde derse katılımın önemini ortaya koymaktadır (Rocca, 2010). Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılımında öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumunun ve İngilizce konuşma kaygılarının yordama gücünün araştırıldığı bu çalışmada, öğrencilerin İngilizce dersine katılımlarının ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde, İngilizce konuşma kaygılarının ise orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Aypay ve Eryılmaz (2001) lise öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada, öğrencilerin derse katılma motivasyonlarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Ortaya çıkan bu sonuçlara göre, öğrencilerin İngilizce öğrenmenin önemini farkında oldukları, İngilizce öğrenmeye istekli oldukları dolayısıyla İngilizce derslerine katılımlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Öğrencilerin derse etkin katılımının, bilgi edinimini ve öğrenci öğrenmelerini artırdığına ilişkin yaygın bir kanı vardır (Murray ve Lang, 1997). Dolayısıyla, lise öğrencilerinin derse katılım durumlarının yüksek düzeyde olmasının İngilizce öğrenmeleri üzerinde olumlu bir etki yaratacağı düşünülebilir. Öte yandan, Abebe ve Deneke'nin (2015) yaptıkları çalışmada, Etiyopyalı üniversite öğrencilerinin derse katılıma verilen öneme rağmen İngilizce derslerine katılımda pasif kaldıkları ortaya çıkmıştır. Bu durum kültürel farklılığa ve eğitimin farklı kademelerinde derse katılımda farklılaşmaların olabileceği gerçeğine dayandırılabilir. İngilizce dersine yönelik tutumun yüksek düzeyde çıktığı bu çalışma, alanyazındaki benzer çalışma sonuçlarıyla (Aydoslu, 2005; Çetinkaya, 2009; Genç ve Aksu, 2004; Mamun, Rahman, Rahman, ve Hossain, 2012; Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015; Noursi, 2013; Tok, 2010) örtüşmektedir. Bu sonuçlardan hareketle, öğrencilerin İngilizce'yi sevdiğikleri ve İngilizce öğrenmeye yönelik olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Balemir'in (2009) ve Çağatay'ın (2015) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısının orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır, bu açıdan bu çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Bu sonuçlara bağlı olarak ülkemizde, öğrencilerin İngilizce konuşurken çeşitli nedenlere bağlı olarak orta düzeyde kaygı duydukları söylenebilir.

Bu çalışmada, kadın öğrencilerin İngilizce dersine katılım, İngilizce dersine yönelik tutum ve İngilizce konuşma kaygılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Çalışma sonuçları cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, alanyazındaki diğer çalışmalar (Balemir, 2009; Gajalakshmi, 2013; Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015; Öztürk, 2012; Sever, vd., 2014) ile örtüştüğü görülmektedir. Özkan ve Kınay'ın (2015) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermezken; bu araştırma sonuçlarına paralel olarak Balemir (2009), Luo (2014), Mahmoodzadeh (2012) ve Öztürk (2012) yaptıkları çalışmalarda, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek düzeyde konuşma kaygısı yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Gajalakshmi'nin (2013) yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre İngilizceye yönelik daha düşük tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Benzer şekilde; alanyazında birçok çalışmada (Aydoslu, 2005; Mamun, Rahman, Rahman, ve Hossain, 2012; Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015; Tok, 2010) kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla İngilizceye yönelik daha yüksek tutuma sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Sever, Ulubey, Toraman ve Türe'nin (2014) derse katılımı ölçtükleri çalışmaları, kadın öğrencilerin erkeklere göre derse katılımlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu çalışma ve alanyazında yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, kadın öğrencilerin İngilizce dersine ilişkin kaygı düzeylerinin daha yüksek olmakla birlikte derse katılım ve derse yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla İngilizce dersinde başarılı olmayı daha çok önemsedikleri, İngilizce dersine yönelik daha olumlu tutum geliştirdikleri, başarılı olamama durumunu düşünerek daha çok kaygı duydukları ve başarıya ulaşabilmek için İngilizceye daha çok yönelerek derse daha çok katılım gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada, lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ve İngilizce konuşma kaygıları sınıf düzeyine göre farklılık göstermezken, 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine oranla İngilizce dersine daha yüksek düzeyde katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Alanyazında öğrencilerin İngilizce dersine katılım durumlarının sınıf düzeyine göre incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın sonuçları sınıf düzeyine göre incelendiğinde, ilk yıllarda öğrencilerin İngilizce dersine daha çok katılım gösterdikleri, son yılda ise ilk yıllara oranla katılımlarının düştüğü görülmektedir. 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin ilk yıllar olması sebebiyle daha hevesli oldukları ve dolayısıyla derse daha çok katılım gösterdikleri; 12. sınıf öğrencilerinin ise üniversite sınavına hazırlanma, sınavda çıkan

derslere daha çok yönelme gibi çeşitli kaygılar nedeniyle katılımlarının düştüğü değerlendirilebilir.

Araştırmada, lise öğrencilerinin İngilizce ders başarıları ile İngilizce dersine katılımları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki; İngilizce dersine yönelik tutumları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki; İngilizce konuşma kaygıları arasında ise düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Benzer şekilde; Sever, Ulubey, Toraman ve Türe'nin (2014) yaptıkları çalışmada, kendini başarılı gören öğrencilerin derse katıldığı, başarısız gören öğrencilerin ise katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kazazoğlu (2013) çalışmasında, bu çalışma sonuçlarıyla paralel olarak olumlu tutumun İngilizce başarılarını olumlu etkilediği; Genç ve Kaya (2011) ve Anbarlı-Kırkız (2010) çalışmalarında İngilizce ders başarıları ile İngilizce dersine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Nitekim alanyazında derse yönelik tutumun akademik başarıyı artırdığı ifade edilmektedir (Yenilmez ve Özabacı, 2003). Doğan (2008) bu çalışmaya benzer şekilde, yabancı dil kaygısının öğrencilerin başarı düzeylerini olumsuz etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Öte yandan, Çağatay (2015) yaptığı çalışmada, yabancı dil konuşma kaygısı ile öğrencilerin başarı seviyesi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlar değerlendirildiğinde, İngilizce ders başarılarını İngilizce dersine katılım ve İngilizce dersine yönelik tutum olumlu yönde etkilerken İngilizce konuşma kaygısının başarıyı olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Ayrıca, bu araştırmada İngilizce dersine yönelik tutumun, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarının yaklaşık olarak yarısını (%41.2) yordadığı, İngilizce konuşma kaygısının ise öğrencilerin İngilizce dersine katılımlarını anlamlı düzeyde yordamadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, İngilizceye yönelik tutumun lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarını açıklamada önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. İngilizceye yönelik tutum, lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarını pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordamaktadır. Benzer şekilde, Turanlı'nın (2007) İngilizce öğrenen öğrencilerin derse katılımlarını etkileyen faktörler ve bunların etki düzeylerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada, öğrencilerin derse karşı tutumlarının derse katılımları konusunda belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tutum, belirli davranışların gösterilmesine yol açan eğilimler olarak bilinmekte, öğrencinin öğrenmeye istekli olmasını ve derse katılım göstermesini etkilemektedir (Erişti, 1998). Bu sonuçlar ışığında, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesinin, derse katılım göstermeleri üzerindeki öneminin açık olduğu görülmektedir.

Bu araştırma sonuçları doğrultusunda, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacak tedbirlerin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin velilerle işbirliği içinde öğrencilere yabancı dil öğrenmenin kendi gelecekleri ile ilgili önemini anlatmaları, İngilizce derslerinde öğretmenlerin farklı yöntem ve teknikleri işe koşmaları, derslerde pozitif bir atmosfer oluşturmaları, buna rağmen derse yönelik olumsuz tutuma sahip öğrenciler ile ilgili neler yapılabileceğinin araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

5. Kaynakça

- Abdullah, M. Y., Bakar, N. R. A., & Mahbob, M. H. (2012). Student's participation in classroom: What motivates them to speak up?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 51, 516-522.
- Abebe, D., & Deneke, D. (2015). Causes of students' limited participation in EFL classroom: Ethiopian public universities in focus. *International Journal of Educational Research and Technology*, 6(1), 74-89.
- Abidin, M. J. Z., Pour-Mohammadi, M., & Alzwari, H. (2012). EFL students' attitudes towards learning English language: The case of Libyan secondary school students. *Asian Social Science*, 8(2), 119-134.
- Anbarlı-Kırkız, Y. (2010). *Öğrencilerin İngilizce dersine ait tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi)*. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Aydoslu, U. (2005). *Öğretmen adaylarının yabancı dil olarak İngilizce dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi)*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Aypay, A., & Eryılmaz, A. (2011). Lise öğrencilerinin derse katılmaya motive olmaları ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 26-44.
- Balemir, S. H. (2009). *The sources of foreign language speaking anxiety and the relationship between proficiency level and degree of foreign language speaking anxiety (Yüksek lisans tezi)*. Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cohen, J., Cohen, P., West, S. G., & Aiken, L. S. (2003). *Applied multiple correlation/regression analysis for the behavioral sciences* (3. baskı). UK: Taylor & Francis.
- Çağatay, S. (2015). Examining EFL students' foreign language speaking anxiety: The case at a Turkish state university. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 199, 648-656.

- Çakıcı, D. (2007). The attitudes of university students towards english within the scope of common compulsory courses. *GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 21-35.
- Çetinkaya, Y. B. (2009). Language of others: Efl students' perception of and attitude towards english. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 109-120.
- Doğan, A. (2008). Lise öğrencilerinin İngilizce öğrenimlerini etkileyen yabancı dil kaygısı. *Dil Dergisi*, 139, 48-67.
- Erişti, B. (1998). Üniversite öğrencilerinin öğretme-öğrenme sürecine katılım durumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 52-67.
- Eryılmaz, A. (2014). Üniversite öğrencileri için derse katılım ölçeklerinin geliştirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 203-214.
- Gajalakshmi, V. (2013). High school students' attitude toward learning English language. *International journal of scientific and Research publications*, 3(9), 1-7.
- Genç, G., & Aksu, B. M. (2004). *İnönü üniversitesi öğrencilerinin İngilizce derslerine ilişkin tutumları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Genç, G., & Kaya, A. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının yabancı dil derslerine yönelik tutumları ile yabancı dil akademik başarıları arasındaki ilişki. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute*, 14(26), 19-30.
- Güven, B., & Uzman, E. (2006). Ortaöğretim coğrafya dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2), 527-536.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern language journal*, 70(2), 125-132.
- Horwitz, E. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual review of applied linguistics*, 21, 112-126.
- Horwitz, E. K. (2010). Foreign and second language anxiety. *Language Teaching*, 43(2), 154-167.
- Hosseini, S. B., & Pourmandnia, D. (2013). Language learners' attitudes and beliefs: Brief review of the related literature and frameworks. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4(4), 63-74.
- Karasar, N. (2015). *Araştırmalarda rapor hazırlama* (19. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 294-307.
- Kondo, Y. (2010). A study on relationship between language anxiety and proficiency: In a case of Japanese learners of English. 15 Mart 2017 tarihinde erişildi. www.researchgate.net.
- Luo, H. (2014). Foreign language speaking anxiety: A study of chinese language learners. *Journal of the National Council of Less Commonly Taught Languages*, 15, 99-117.
- Mahmoodzadeh, M. (2012). Investigating foreign language speaking anxiety within the EFL learner's interlanguage system: The case of Iranian learners. *Journal of Language Teaching & Research*, 3(3), 466-476.
- Mamun, A., Rahman, M., Rahman, R. M., & Hossain, A. (2012). Students' attitudes towards English: The case of life science school of Khulna university. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 3 (1), 200-209.
- Memduhoğlu, H. B., & Kozikoğlu, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinin yabancı dil derslerine ilişkin tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 184-202.
- Murray, H., & Lang, M. (1997). Does classroom participation improve student learning. *Teaching and Learning in Higher Education*, 20(1), 7-9.
- Noursi, O. (2013). Attitude towards learning English: The case of the uae technological high school. *Educational Research*, 4(1), 21-30.
- Özkan, E., & Kınay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Ziya Gökalp eğitim fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1290-1301.
- Öztürk, G. (2012). *Foreign language speaking anxiety and learner motivation: A case study at a Turkish state university (Yüksek lisans tezi)*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Rocca, K. A. (2010). Student participation in the college classroom: An extended multidisciplinary literature review. *Communication Education*, 59(2), 185-213.
- Sever, M. (2014). Derse katılım envanterinin Türk kültürüne uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 171-182.
- Sever, M., Ulubey, Ö., Toraman, Ç., & Türe, E. (2014). Lise öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından derse katılımlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 183-198.
- Tok, H. (2010). Üniversite öğrencilerinin İngilizce dersine ilişkin duyuşsal tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 185, 90-109.
- Turanlı, A. (2007). Yabancı dil öğrencilerinin sözel katılımını etkileyen etmenler ve algılanan etki düzeyleri (Öğrenci ve öğretmen algıları). *Eğitim ve Bilim*, 32(146), 39-53.
- Wang, Z., Bergin, C., & Bergin, D. A. (2014). Measuring engagement in fourth to twelfth grade classrooms: The classroom engagement inventory. *School Psychology Quarterly*, 29(4), 517-535.
- Yaman, H., & Sofu, M. S. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 41-50.
- Yenilmez, K., & Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı öğretmen okulu öğrencilerinin matematik ile ilgili tutumları ve matematik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 132-146.